

اشتیاق

گوته در سلوک خلاقیت

بنام نامه روان شناختی

یوهان وانگ کانگ فون گوته

نویسنده

راینر م. هولدر - ۱۹۰۷

ترجمه

دکتر سعید بهیرمرادی

فرهنگ نشر نو

با همکاری نشر آسپه

تهران - ۱۳۹۵

اشتیاق

گوته در سلوک خلاقیت

ترجمه

از

دکتر سعید پیرمرادی

Leidenschaft

Goethes Weg zur Kreativität

Rainer M. Holm-Hadulla

Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 2009

فرهنگ نشر نو

تهران، خیابان میرعماد، خیابان سیزدهم، شماره سیزده

تلفن ۸۸۷۴۰۹۹۱

چاپ اول

بهار ۱۳۹۵

شماره

۷۷۰

چاپ و صحافی

پیدار

ناشر چاپ

بهمن سراج

همه حقوق محفوظ است.

فهرست کتابخانه ملی

سرشناسه

هولم - آدولف، میرماتاس، ۱۹۵۱ م -

عنوان و نام پدیدآور

اشتیاق: گوته، رود خلاقیت: زندگی‌نامه روان‌شناختی

مشخصات نشر

رایتر م. هولم - هادولا: ترجمه سعید پیرمرادی.

مشخصات ظاهری

تهران: فرهنگ نشر نو، ۱۳۹۵

شابک

ص. ۲۸۴

۹-۷۳-۷۴۴۳-۷۴۴-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی

فیبیا

موضوع

گوته، یوهان ولفگانگ فون، ۱۷۴۹-۱۳۲۲ م. روان‌شناسی

شناسه افزوده

پیرمرادی، سعید، ۱۳۳۷-، مترجم

رده‌بندی کنگره

۱۳۹۳ ۵/الف ۹/هـ/PT۲-۵۱

رده‌بندی دیویی

۸۳۱/۶

شماره کتابشناسی ملی

۳۵۱۰۹۱۰

مرکز پخش

آسیم

تلفن و دورنگار

۸۸۷۴۰۹۹۲-۵

قیمت

۲۷۰۰۰ تومان

فهرست

- {۷} یادداشت مترجم
- {۱۱} طریقت نام ته در مسیر زندگی خلاق
- بخش اول: زندگی و آثار
- {۱۹} کودکی، نوجوانی، جوانی: انکورت ۱۷۴۹-۱۷۶۵
- {۶۳} بحران‌های ایام دانشجویی: لاریک ۱۷۶۵-۱۷۶۸
- {۷۹} بازگشت به خانه پدری ۱۷۷۰-۱۷۵۸
- {۸۹} فرار از عشق: استراسبورگ ۱۷۷۱-۱۷۷۰
- {۱۰۵} گریز به فرانکفورت ۱۷۷۲-۱۷۷۱
- {۱۱۳} اشتیاق و حرمان: وتسلار ۱۷۷۲
- {۱۲۳} دوران نبوغ: فرانکفورت ۱۷۷۵-۱۷۷۲
- {۱۵۷} تعارضات روانی گوته در آینه درام‌های نخستین وی
- {۱۸۰} دوران پختگی: وایمار ۱۷۸۶-۱۷۷۵
- {۱۸۹} تولدی دیگر: ایتالیا ۱۷۸۸-۱۷۸۶
- {۲۷} عشق بزرگ: وایمار ۱۸۰۵-۱۷۸۸
- {۲۵۱} تحولات سیاسی و دلبستگی‌های جدید ۱۸۲۱-۱۸۰۶
- {۲۷۱} عشق دیرین، سالمندی، وداع ۱۸۳۲-۱۸۲۱
- بخش دوم: خلاقیت، هنر زندگی، بیماری
- {۲۸۷} زندگی به مثابه تحقق خلافت خویش: «ویلهلم مایستر»

{۳۲۱}	خلافت گونه از منظر پژوهش های نوین
{۳۴۱}	«بیماری سالم» گونه
	بخش سوم: میراث گونه
{۳۵۹}	میراث گونه
{۳۷۵}	کتاب نامه
{۳۷۹}	نام نامه

www.ketab.ir

{ یادداشت مترجم }

کتابی که پیش روی شماست، هفتمین ترجمه نگارنده از زبان آلمانی به فارسی است. این ترجمه «ابدون تردید» لذت بخش ترین و در عین حال دشوارترین آنها نیز بود. آثار قبلی حوزه های روان شناسی، خانواده درمانی و روان درمانی را در بر دارند و از زبان روز و علمی آلمان به زبان فارسی گردانیده شده اند، اما این اثر مرا به طور جدی به سمت ادبیات و سبک نگارش ده قرن پیش آلمان در عصر رمانتیک سوق داد؛ ادبیات و سبک نگارشی که برای آلمانی زبان های امروزی نیز به سادگی قابل درک نیست. برای درک بهتر پاره ای مطالب کتاب به آثار اولیه گوته مراجعه کردم و از سرچشمه جوشان آنها چند قطره ای بر رسم نویسنده آلمانی کتاب هم برای شرح و بررسی روان شناسانه زندگی این ادیب جمع کردم. به هر صورت به آثار نظم و نثر، رمان ها، نمایشنامه ها و نامه های او و همچنین نوشته های حکایات و خاطرات دوستان، خویشاوندان و معشوقانش مراجعه کرده است. منبع دیگر نویسنده ای نگارش کتاب حاضر، شامل آثار گوته شناسان و متخصصان ادبیات آلمانی است. مترجم نیز به پیروی از نویسنده برای ترجمه مطالب کتاب به زبان فارسی به همان وادی سفر کرد: چالشی بزرگ، اما مفید و فرح بخش. مفید بدین خاطر که آشنایی بیشتر با گوته علاوه بر غنای شخصی، می تواند آثار مطبوعی بر تبادلات بین فرهنگی داشته باشد و در اصل پل های فرهنگی میان ادبیات و فرهنگ آلمان و ایران را تقویت کند. گوته در تشریح اهداف خود از نگارش دیوان غربی - شرقی، به طور

مشخص در زمینه تبادلات فرهنگی میان آلمان و ایران چنین می‌گوید: «هدف من از این کار، پیوند پرشور غرب و شرق، دنیای باستانی و کنونی، و در نهایت پیوند ایران و آلمان و فراهم کردن زمینه‌های تعامل آداب و رسوم و سبک افکار آنان با یکدیگر است» (دیوان غربی - شرقی، ۱۹۵۸، لایپزیک، ص ۳۸۲-۳۸۱). اما سفر در آن وادی فرح‌بخش نیز بود، چون گشت و گذار در آثار گونه مملو از طراوت، لطافت، تمجید تلاش، روش‌های غلبه بر تردیدها و ترس‌های انسانی و در یک کلام، سرشار از درس زندگی است؛ به‌راستی می‌توان با الهام از استاد سخن پارسی، سعدی، از خرمن کلام گونه خوشه‌های فراوان چید. مطالعه این کتاب و آشنایی بیشتر با گونه پنجره‌های دلگشایی در زندگی‌ام گشود و امیدوارم حظ تماشا از آن را با خوانندگان به‌سیم شوم.

البته آشنایی در اقیانوس واژگان گونه و سبک نگارش وی و برگردان آن به زبان فارسی در بار پارهای محدودیت‌ها نیز بود. برای مثال پاره‌ای از اشعار گونه که در این کتاب ترجمه شده‌اند، در زبان اصلی آلمانی از قافیه و وزن برخوردارند که گردانیدن آنها به زبان فارسی از اساس هدفی دست‌نیافتنی می‌نمود. برای مثال هنگامی که ترجمه اشعار سعدی را یا مولانا را به زبان آلمانی می‌خوانیم، به پدیده‌ای مشابه برخورد می‌کنیم یعنی در ترجمه شعر و نظم فارسی به آلمانی با ردیف، قافیه و وزن مشابه در شعر فارسی به هم می‌خوریم.

زندگی‌نامه روان‌شناسانه معمولاً درباره اثر برجسته و تاریخی نوشته می‌شود، و بدین ترتیب نه تنها آثار و جایگاه تاریخی - اجتماعی آنها، بلکه جنبه‌های شخصیتی و روان‌شناختی‌شان نیز بررسی می‌شود. بدین منظور زندگی‌نامه‌های چندین نفر از افراد کودکی، روابط خانوادگی، مقاطع مهم زندگی خصوصاً سیر تکوینی آنها مورد بحث و تفسیر قرار می‌گیرد. تاکنون زندگی‌نامه‌های روان‌شناسانه بسیاری درباره سیاستمداران و هنرمندان و نوابغ علمی نوشته شده است. برای نمونه می‌توان به زندگی‌نامه‌های موتسارت، پیکاسو، اینشتین و دیگران اشاره کرد. آنچه نوشتن زندگی‌نامه روان‌شناسانه گونه را به‌راستی به پروژه عظیمی تبدیل می‌کند، از سویی پرشماری آثار گونه است، چرا که در نهایت معتبرترین منبع تجزیه و تحلیل، آثار خود اوست؛ و از سوی دیگر شمار غیرقابل تصور تفاسیری است که بر آثار و

زندگی گونه نگاشته‌اند (تاکنون حدود هشتاد هزار عنوان). نویسنده کتاب، پرفسور هولم-هادولا، از اساتید دانشگاه هایدلبرگ، به خوبی توانسته است با مراجعه مستقیم به آثار اصلی گونه و انبوه مدارک و اسناد درباره وی، زمینه‌ای مستدل و قابل فهم برای درک سیر تکوین زندگی و آثار و افکار گونه جهانی از منظر روان‌شناختی ارائه دهد. این بررسی شامل تمام مراحل زندگی گونه از تولد تا واپسین دم حیات اوست. می‌توان این اثر را «سحرزایی از نبوغ و انسانی‌سازی یک نابغه» توصیف کرد. اصل آنچه مطالعه آثار آلمانی را دلنشین می‌کند، پرهیز دیالکتیکی از ایده‌آل‌سازی یا تفسیر شخصیت‌هاست. نویسنده کتاب نیز با پیروی از همین اصل، سبب روشن‌ها، شخصیت گونه را از منظر روان‌شناختی بررسی می‌کند و بدین ترتیب جلدی انسان به یکی از نوابغ ادبیات جهان می‌بخشد. این امر در فرایندی به دور از هر نوع تعصب و کیش شخصیت صورت گرفته است و بنابراین خواننده را مجذوب می‌کند. وی در هر بخش‌های آخر کتاب، خواننده از منظر پژوهش‌های مدرن خلاصت بسیار کمینه شخصیت‌های نابغه و بستر شکل‌گیری و بروز نبوغ آشنا می‌شود. نکته اساسی هم این است که نبوغ فقط امری ذاتی و خدادادی نیست، بلکه در کنار استعدادهای روانی و فردی، مجموعه گسترده‌ای از شرایط مطلوب خانوادگی و آموزشی و محاسنی در تحقق نبوغ سهیم هستند (نقل است که پدر گونه مبلغی برابر با درآمد ۳۵۰ سال یک کارگر متوسط برای تعلیم و تربیت و آموزش فرزندش هزینه کرده است). میراث اصلی گونه برای آیندگان در سامان‌دهی یک زندگی خلاق، همزمانی تلاش بی‌وقفه، -یت عمل‌گرایی و نهراسیدن از مشکلات و نابسامانی‌ها از یک سو، و دل سپردن به اشتیاق‌ها و دل‌بستگی‌ها و عواطف انسانی از سوی دیگر است. بی‌سبب نیست که گونه پس از خلق آثار جاودانه ادبی خویش در نهایت گفت: «نبوغ یعنی تلاش». بهترین نمونه عملی از نگرش و سبک زندگی پیشنهادی گونه را می‌توان در شخص او پیدا کرد: گونه در روزگاری که میانگین سن مردان حدود ۴۵ سال بود، ۸۳ سال عمر کرد و بیش از ۵۰۰ اثر از خود برای بشریت به‌جا گذاشت.

پروفسور هولم-هادولا در نگارش کتاب حاضر، علاوه بر منابع دیگر، به مجموعه آثار منتشرشده گونه در فرانکفورت (فا)، هامبورگ (ها) و وایمار (وا)

مراجعه کرده است. بنابراین در زیر همه اشعار و نوشته‌های نقل شده از گوته، یکی از این منابع آمده است. همچنین استاد نامبرده برای ترجمه این اثر به فارسی، متن تکمیلی کوتاهی در زمینه تأثیرات ادبیات شرقی-فارسی و به‌ویژه حافظ بر آثار و سیر زندگی گوته برایم ارسال کردند، بدین خاطر از ایشان صمیمانه سپاسگزارم. در پایان مایلم مراتب سپاس قلبی خود را از دختر نازنینم، پرینا، ابراز دارم که در مرور ترجمه اشعار گوته به آلمانی و فارسی و نیز ویرایش نهایی کتاب با دقت و تیزبینی مثال‌زدنی مرا همراهی و در پاره‌ای موارد اشتباهاتم را تصحیح کرد.

دکتر سعید پیرمرادی

برلین